

Datum: 31.3.2026

Spoštovana Občina Brežice, spoštovani člani Občinskega sveta Občine Brežice,

Združenje zgodovinskih mest Slovenije, ki ga je daleč leta 2001 na Ptuj ustanovilo šest pionirskih mest – Idrija, Koper, Piran, Ptuj, Škofja Loka in Tržič – danes ponosno združuje kar štiriindvajset slovenskih mest s starimi mestnimi jedri, ki se soočajo s podobnimi izzivi.

Ta mesta – med njimi so Brežice dober primer zavedanja skupne odgovornosti za ohranjanje dediščino, a hkrati omogočiti, da dediščina in mesto živi in se razvija.

Stara slovenska mesta so več kot le prostori preteklosti. So prizorišča vsakdanjega življenja, druženja, ustvarjalnosti in razvoja. Prav zato je njihovo upravljanje danes zahtevnejše kot kadar koli prej. Soočajo se z izzivi praznjenja mestnih jeder, staranja prebivalstva, pritiska investicij, izgube lokalne identitete in zmanjševanja javnega prostora za skupnost. Če tem procesom ne bomo znali odgovoriti, bodo mestna jedra postala zgolj kulisa – ne pa prostor življenja.

Spoštovani, slovenska zgodovinska mesta predstavljajo dragocen del identitete naše države. V njih se prepletajo stoletja zgodovine, dediščine, kulture kot ustvarjalne moči, gospodarstva in vsakdanjega življenja. Toda mesta in njihova središča so danes, bolj kot kadar koli prej, izpostavljena izzivom sodobnega časa – od gentrifikacije, staranja prebivalcev, nepremičninskih špekulacij, visokih najemnin in prepočasne obnove ter ponekod tudi slabega vzdrževanja mestne dediščine. Z vsem naštetim pa mesta vsem nam na očeh, počasi in po tiho izgublajo svojo avtentičnost, identiteto, predvsem pa stik s svojimi ljudmi – z živo lokalno skupnostjo in generacijo mladih, ki se zaradi visokih stroškov bivanja vse bolj umika na obrobja. V mestnih jedrih se krčijo javni prostori ter lokacije storitev s premišljeno infrastrukturo za vsakdanjo rabo. In v senci globalnih verig, ki prinašajo »krasni novi svet«, tiho izginja tudi kolektivni spomin mest.

Zato v Združenju zgodovinskih mest Slovenije v tem za vsa mesta, še posebej za zgodovinska mesta zelo zahtevnem času začnemo večletno skupnostno pobudo Mesto, moj dom. Zasnovana je kot večletni proces v vseh 24 zgodovinskih mestih, ki združuje kampanje, aktivnosti in partnerstva tako na lokalni kot nacionalni ravni, s ciljem okrepiti ponos, pripadnost in aktivno vlogo prebivalcev pri soustvarjanju živih, urejenih in povezanih mest. Med se zavezujemo za vzpostavitev okrepljeno medsektorsko sodelovanje in modelov menedžmenta mestnih središč. **In ravno sklep o javnem interesu za izvedbo prireditev v starem mestnem jedru Brežic je eden takšnih modelov – model, ki postavlja jasna pravila, a hkrati odpira prostor za življenje.**

S sprejetjem sklepa in urejenimi razmerji, se v ospredje postavlja vključevanje in sodelovanje prebivalcev ter ohranjanje vitalne skupnosti. V ospredju je prostor – ne le kot kraj bivanja, temveč kot odgovornost za skrbno prenovo in ohranjanje dediščine, za

urejene trge in ulice ter kakovostno obnovo stavb. Temu sledi kultura, ustvarjalna moč, ki daje mestom – z arhitekturo, umetnostjo, običaji, prazniki in sodobno ustvarjalnostjo – glas in dušo. Zato so mesta prostori spomina in prihodnosti, saj jih oblikujejo ravno prebivalci s svojim življenjem in obiskovalci s svojimi doživetji. Brežice so v tem pogledu zgled: vaša Viteška dvorana, vaš Vodovodni stolp, vaši gradovi in vaš Dan kruha, vina in salam, uvrščen med sto najbolj trajnostnih zgodb na svetu, dokazujejo, da znate povezati dediščino z živim utripom.

Toda ta mesta ne bodo ostala živa, če prebivalci sami ne bodo v njih prepoznali svojega doma, svoje identitete in svojega prostora prihodnosti. Turistična atraktivnost mest je neposredno povezana z vitalnostjo skupnosti – prazno mesto brez ljudi, ki ga ohranjajo, vanj verjamejo in ga razvijajo, pa ne more biti avtentična destinacija. Da je treba ustaviti praznjenje mestnih središč, tako v smislu trgovskih in storitvenih dejavnosti kot tudi odliva samega prebivalstva je poudarek zgodovinskih mest. Čas je, da se začne izvajati aktivna politika za živa, živahna in razvita mestna jedra. Skrb za oživljanje in razvoj mestnih središč mora postati prioriteta politična tema, deležna podpornih ukrepov tako s strani države kot občin. Prav to počnete z obravnavanim sklepom – postavljate temelj za aktivno politiko, ki ne dopušča, da bi mestno jedro zamrlo.

Če mesta ne bodo znala povezati dediščine, potreb in skupnosti, bodo namesto živahnih prostorov življenja postala zgolj prostor za investicije ter scenografija za turiste. Vsa mesta, članice Združenja pa si iskreno želimo, da mesta postanejo domovi. Prostori spomina in prihodnosti – prostori za vsakdanjik in praznik.

Zato predlaganemu sklepu o javnem interesu za izvedbo prireditev v starem mestnem jedru izražamo polno podpora in na vas spoštovane svetnice in svetniki Občine Brežice, naslavljamo poziv in prošnjo, da sprejmete sklep z mislijo na stanovalce, na življenje in razvoj. Podpiramo vas. Verjamemo v vas. In verjamemo v Brežice kot dom – ne kot muzej.

S spoštovanjem in v upanju na pogumno odločitev,

Združenje zgodovinskih mest Slovenije
Mateja Hafner Dolenc, generalna sekretarka